

MUNI
FSS

**SOCn5020 Sociologie vzdělávání
a evaluační výzkum**
Technologický obrat a role univerzit

Tomáš Doseděl

Historický vývoj

- 1950s: poválečný rozvoj průmyslu, bohatnutí společnosti
- 1960s: Blau Duncanův model, human capital theory
- 1970s: inflace diplomů

Expanze VŠ v 70. letech 20. století

- Baby boomers, kulturní revoluce, hippies, Vietnam
- Otevření vysokých škol silným ročníkům
- Strach z inflace diplomů (ekonomické zákony)
- Signalizační teorie

- V 80. letech ale s překvapením zjistili, že k žádné inflaci nedošlo, i když vysokoškoláků je na trhu práce výrazně více než dříve
- Jak to vysvětlit?

Technologická změna trhu práce

Nástup moderních technologií (počítače)

- Které umí obsluhovat jen kvalifikovaný zaměstnanec (VŠ)
- Vzdělání je na trhu práce vysoce oceněno

vs.

Vznik globálního trhu práce

- Manuální práce nahrazena stroji (traktory, výrobní linky)
- Jednoduchá výroba outsourcována do jiných zemí (Asie)
- Rozvoj (levné) mezinárodní dopravy, globálního kapitalismu
- Lidé s nízkým vzděláním jsou z trhu práce vytlačováni

Technologická změna trhu práce

- Trh práce se deformuje (bias)
- Vlivem technologické změny (technological change)
- Směrem k lidem s vyššími dovednostmi (skill)

- Skill biased technological change (SBTC)
- Technologická změna založená na dovednostech

- Lidé s vyšší kvalifikací nepřicházejí o zaměstnání a jsou dobře placeni
- Lidé s nižší kvalifikací jsou z trhu práce vytlačováni

Historický vývoj

- 1950s: poválečný rozvoj průmyslu, bohatnutí společnosti
- 1960s: Blau Duncanův model, human capital theory
- 1970s: inflace diplomů
- 1980s: nástup technologií

Další nesrovnalost

- V 90. letech stále platí, že vysokoškoláci jsou za své dovednosti (skills) oceňováni
- Přitom ale s počítačem už umí každé dítě na základní škole
- Jak to zdůvodnit?

- Lidé s nízkou kvalifikací z trhu práce nezmizeli
- Naopak jejich plat roste
- Jak to zdůvodnit?

Polarizační hypotéza

- Pokračuje nástup počítačů, se kterými stále neumí široké masy zaměstnanců pracovat
- Zavádí se další technologie, mezinárodní obchod
- Vysoká kvalifikace je tak stále oceňována

- S bohatnutím vzdělané vrstvy zaměstnanců ale přichází větší poptávka po sektoru služeb
- Řidiči, zahradníci, pečovatelky, kosmetičky, ...
- Řadu těchto činností nelze nikam outsourcovat
- Lidí s nízkou kvalifikací si udrží svá místa i příjmy

Historický vývoj

- 1950s: poválečný rozvoj průmyslu, bohatnutí společnosti
- 1960s: Blau Duncanův model, human capital theory
- 1970s: inflace diplomů
- 1980s: nástup technologií
- 1990s: polarizační hypotéza

Rutinizační hypotéza

- Koncem 90. let ale začínají masivně mizet místa, která vyžadují relativně vysokou kvalifikaci
- Sekretářky, bankovní úředníci
- Jejich práce byla nahrazena stroji (Word, Internet banking, e-shopy)

- Technologická změna tak vytlačuje z trhu práce nejen nekvalifikované (SBTC)
- Ale i ty, jejichž práce je dostatečně rutinní, aby ji mohl převzít stroj

- Routine biased technological change / Task biased technological change

Historický vývoj

- 1950s: poválečný rozvoj průmyslu, bohatnutí společnosti
- 1960s: Blau Duncanův model, human capital theory
- 1970s: inflace diplomů
- 1980s: nástup technologií
- 1990s: polarizační hypotéza
- 2000s: změna založená na rutině

Technologický obrat

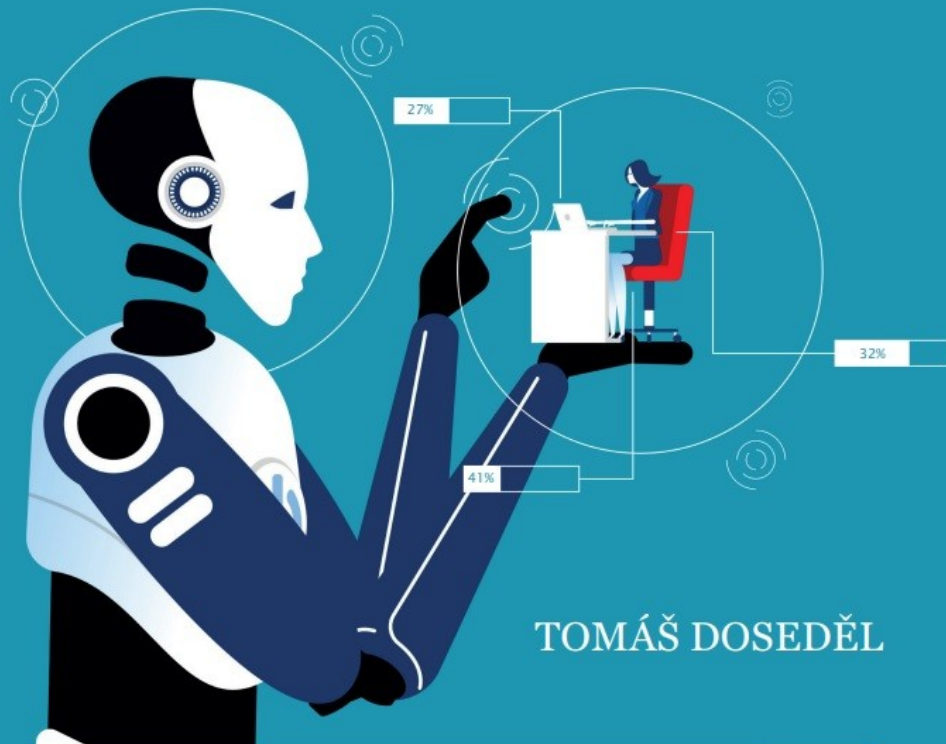
- 4. průmyslová revoluce (Industry 4.0)
- Nasazení umělé inteligence, robotizace

- Technologie poprvé v historii bere práci všem vzdělanostním vrstvám – úředníci, umělci, lékaři, právníci, novináři...

- Pojem technologická změna přestává dostačovat -> Technologický obrat

Historický vývoj

- 1950s: poválečný rozvoj průmyslu, bohatnutí společnosti
- 1960s: Blau Duncanův model, human capital theory
- 1970s: inflace diplomů
- 1980s: nástup technologií
- 1990s: polarizační hypotéza
- 2000s: změna založená na rutině
- 2010s: technologický obrat

TOMÁŠ DOSEDĚL

PROMĚNA ROLE VZDĚLÁNÍ

V DOBĚ ČTVRTÉ

PRŮMYSLOVÉ REVOLUCE